

นโยบายสาธารณะของการบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน (Fast Track) เพื่อแก้ไขปัญหาการรับสินบนและยกระดับค่าคะแนน CPI *

ฉวีวรรณ นิลวงศ์¹ ชัยนันท์ ลีระเต็มพงษ์² เนตรนภา พิมพ์พร³

(วันที่รับบทความ: 12 กุมภาพันธ์ 2569; วันที่แก้ไขบทความ: 28 เมษายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ: 29 เมษายน 2569)

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์กระบวนการ ขั้นตอน กฎระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ (2) ศึกษาปัญหาและช่องว่างของกระบวนการดังกล่าวที่ส่งผลกระทบต่อ การทุจริตและการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) (3) เสนอแนวทางในการป้องกันและลดช่องว่าง ที่เอื้อต่อการทุจริต และ (4) จัดทำนโยบายสาธารณะด้านการให้บริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษ แบบเร่งด่วน (Fast Track) เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและประสิทธิภาพของการให้บริการภาครัฐ การวิจัยใช้ระเบียบวิธี เชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 30 คน การสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 15 คน และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการจำนวน 50 คน เพื่อนำไปสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาหลักของระบบอนุญาตคือความล่าช้า ความซับซ้อน และภาระขั้นตอนที่เกิน ความจำเป็น ส่งผลให้เกิดต้นทุนแฝงทางธุรกิจและเปิดช่องให้มีการติดสินบนเพื่อเร่งรัดกระบวนการ นอกจากนี้ กระบวนการพิจารณาอนุญาตยังใช้หลักเกณฑ์และระยะเวลาเดียวกันกับทุกประเภทกิจการโดยไม่คำนึงถึงขนาดหรือ ความเสี่ยงของธุรกิจจึงขาดความยืดหยุ่นและไม่ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้รับบริการ งานวิจัยเสนอให้นำ นโยบายบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วนมาใช้เพื่อลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มความโปร่งใสผ่านระบบบันทึกข้อมูลที่ตรวจสอบย้อนหลังได้ พร้อมเสนอข้อเสนอเชิงนโยบาย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการอนุมัติอนุญาตเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการบริหารภาครัฐ 2) การพัฒนาทางเลือกการให้บริการที่หลากหลายตามลักษณะผู้รับบริการ และ 3) การพัฒนาแบบฟอร์มเอกสาร และระบบบริการออนไลน์แบบครบวงจร ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวคาดว่าจะช่วยลดโอกาสการทุจริตเพิ่มความ โปร่งใสและยกระดับความเชื่อมั่นต่อภาครัฐในระยะยาว

คำสำคัญ: กระบวนการอนุมัติ อนุญาต, นโยบายสาธารณะ, ช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน

*บทความวิจัย โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ทนุวิจัยที่ได้จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ พ.ศ.2567

¹ นักวิชาการ, คณะกรรมาธิการกิจการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบและส่งเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา, E-mail: tiansawanc@gmail.com

² รองผู้บัญชาการ, โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, E-mail: chatchanun.leeratermpong2945@gmail.com

³ นักวิจัย, คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, E-mail: netnapa.pimpa@gmail.com, (Corresponding Author)

Public Policy of Digital Government Services and Special Fast Track Channels to Solve Bribery Problems and Raise the CPI Score*

Chaweewan Nilavongse¹ Chatchanan Leerattempong² Netnapa Pimpaporn³

(Received: February 12, 2026; Revised: April 28, 2026; Accepted: April 29, 2026)

Abstract

This research aims to: (1) analyze the procedures, regulations, and legal frameworks related to approval and licensing processes in public sector agencies; (2) examine procedural gaps that facilitate corruption and impact the Corruption Perceptions Index (CPI); (3) propose measures to prevent and mitigate opportunities for misconduct; and (4) develop public policies for digital government services and fast-track mechanisms to enhance transparency and efficiency in public service delivery. This research employs a qualitative approach, collecting data through in-depth interviews with 30 key informants, focus group discussions with 15 participants, and a workshop involving 50 participants to synthesize policy recommendations.

The study found that the main problems of the licensing system are delays, procedural complexity, and excessive administrative burdens, which create hidden business costs and open opportunities for bribery to expedite processes. In addition, the licensing procedures apply uniform criteria and timelines to all types of businesses, without considering differences in size or risk levels, resulting in a lack of flexibility and limited responsiveness to diverse service users. The study proposes the adoption of digital public service policies and fast-track channel to streamline unnecessary steps, reduce redundancies, and enhance transparency through auditable digital records. It further recommends three key policy directions: (1) improving the efficiency of licensing processes to support economic benefits and public administration, (2) developing diversified service options tailored to different user groups, and (3) enhancing integrated forms, documentation, and end-to-end online service systems. These approaches are expected to reduce opportunities for corruption, increase transparency, and strengthen long-term public trust in government institutions.

Keywords: Regulatory Licensing, Public Policy, Fast Track Mechanism

*Research Article, Royal Police Cadet Academy, funded by the National Research Council of Thailand (NRCT), 2024

¹Academician, Senate Committee on Independent Organization Affairs under the Constitution, Prevention and Suppression of Corruption and Misconduct, and Strengthening Good Governance, senate, E-mail: tiansawanc@gmail.com

²Deputy Commandant, Royal Police Cadet Academy, E-mail: chatchanan.leeratermpong2945@gmail.com

³Researcher, Faculty of Forensic Science, Royal Police Cadet Academy, E-mail: netnapa.pimpa@gmail.com, (Corresponding Author)

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจดิจิทัล ภาครัฐจำเป็นต้องปรับตัวสู่รูปแบบธรรมาภิบาลที่เน้นความโปร่งใส ประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการแข่งขันระดับสากล (Rhodes, 1996) สำหรับประเทศไทย ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาภาครัฐดิจิทัลเพื่อลดการทุจริตและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2023) อย่างไรก็ตาม ปัญหาการเรียกรับและให้สินบนในกระบวนการอนุมัติ อนุญาต และการให้บริการสาธารณะยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจและนักลงทุน (Transparency International, 2023) ข้อมูลดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาอยู่ในระดับประมาณ 35–38 คะแนนจาก 100 คะแนนเต็ม ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายด้านธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง (Transparency International, 2023) ขณะเดียวกัน ความล่าช้าและความซับซ้อนของกระบวนการอนุญาตยังก่อให้เกิดต้นทุนแฝงแก่ผู้ประกอบการทั้งในรูปของการสูญเสียโอกาสทางธุรกิจและความสามารถในการแข่งขัน (Djankov et al., 2002) ดังนั้น การพัฒนาระบบบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและกลไกแรงจูงใจที่โปร่งใส ตรวจสอบได้และลดการใช้ดุลพินิจโดยไม่จำเป็น จึงเป็นแนวทางสำคัญในการลดโอกาสการทุจริตและเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารภาครัฐในระยะยาว

ปัญหาการทุจริตและการติดสินบน เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืน องค์การสหประชาชาติ ได้เสนอวาระการพัฒนาระดับโลกเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals SDGs) ภายในปี พ.ศ. 2579 หรือ ค.ศ. 2030 ซึ่งมีประเทศสมาชิกทั้งหมด 193 ประเทศร่วมลงนามรับรอง เมื่อปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ลงนามรับรองวาระ จากรายงาน Sustainable Development Solutions Network (SDSN) ได้เผยแพร่รายงาน Sustainable Development Report 2023 และจัดอันดับ SDGs Index 2023 ได้ส่งสัญญาณเร่งด่วนต่อโลกว่ายังห่างไกลจากเป้าหมายที่จะบรรลุความสำเร็จที่ตั้งไว้ ทั้งยังมีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นเป็นเท่าตัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ายังไม่มีการพัฒนาที่ยั่งยืน หากโลกยังเผชิญกับการทุจริตสอดคล้องกับรายงานมาตรวัดคอร์รัปชันระดับโลก (Global Corruption Barometer : GCB) ปี ค.ศ. 2020 ระบุว่าประเทศไทยอยู่อันดับที่ 5 จาก 17 ประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีความรุนแรงของการจ่ายสินบนสูงมาก สอดคล้องกับการสำรวจความคิดเห็นโดย SDG Move ปี ค.ศ. 2023 ที่พบว่า คนส่วนใหญ่เห็นว่า “ปัญหาการทุจริตและการติดสินบน” เป็นปัญหาใหญ่ที่สุดของประเทศไทยที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืน และสอดคล้องกับข้อมูลของ SDG Index ปี พ.ศ. 2565 ที่พบว่าประเทศไทยมีความท้าทายอย่างมากในการบรรลุเป้าหมาย SDG16 (สังคมสงบสุข ยุติธรรม และสถาบันเข้มแข็ง) โดยประเทศไทยต้องเร่งแก้ไขเป้าหมายย่อยที่ 16.5 (ลดการทุจริตและรับสินบน) (Intaprasert, 2023)

สำหรับประเทศไทย ภาครัฐได้ตระหนักถึงปัญหาการใช้ระบบอนุญาตเกินความจำเป็น โดยเฉพาะในเรื่องการประกอบกิจการต่าง ๆ เพราะระบบอนุญาตอาจเป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจและการลงทุนของภาคเอกชน และมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมด้วยเหตุนี้ จึงมีความพยายามในการจัดการใช้ระบบอนุญาตในกฎหมาย สำหรับกฎหมายที่จะตราขึ้นใหม่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติหลักการตรากฎหมายไว้ในมาตรา 77 วรรคสาม ให้รัฐใช้ระบบอนุญาตเฉพาะกรณีจำเป็น และในส่วนของกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญก็บัญญัติให้มีกลไกดำเนินการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวให้สอดคล้องกับหลักการของมาตรา 77 โดยใช้ระบบอนุญาตเท่าที่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. 2558 ที่กำหนดให้มีการพิจารณาทบทวนการใช้การอนุมัติอนุญาต ใบอนุญาต การจดทะเบียน หรือระบบกำกับควบคุมอื่น เพียงเท่าที่จำเป็น ซึ่งหมายถึงการยกเลิกการ อนุญาต หรือระบบกำกับควบคุมที่ไม่มีความจำเป็น (Office of the Council of State, 2017)

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อระบุจุดที่ก่อให้เกิดปัญหาความล่าช้า ความยุ่งยาก และการคอร์รัปชันซึ่งภาคเอกชนต้องเผชิญในการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ของกระบวนการดังกล่าวที่ส่งผลต่อการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ตลอดจนศึกษาแนวทางในการป้องกันและลดช่องว่างของกระบวนการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อจำกัดโอกาสการทุจริตและเสริมสร้างความโปร่งใส อันจะนำไปสู่การจัดทำนโยบายสาธารณะด้านการให้บริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัล และช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์กระบวนการขั้นตอนตลอดจนกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ
2. เพื่อศึกษาปัญหาที่เป็นช่องว่างของกระบวนการอนุมัติ อนุญาต ของหน่วยงานภาครัฐที่ส่งผลต่อการยกระดับค่าคะแนน CPI
3. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหาช่องว่างของกระบวนการอนุมัติ อนุญาต ของหน่วยงานภาครัฐที่ส่งผลต่อการยกระดับค่าคะแนน CPI
4. เพื่อจัดทำนโยบายสาธารณะของการบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน (Fast Track) เพื่อแก้ไขปัญหาการรับสินบนและยกระดับค่าคะแนน CPI

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เพื่อนำไปสู่การจัดทำนโยบายสาธารณะของการบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาการรับสินบนและยกระดับค่าคะแนน CPI ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบการวิจัย โดยมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

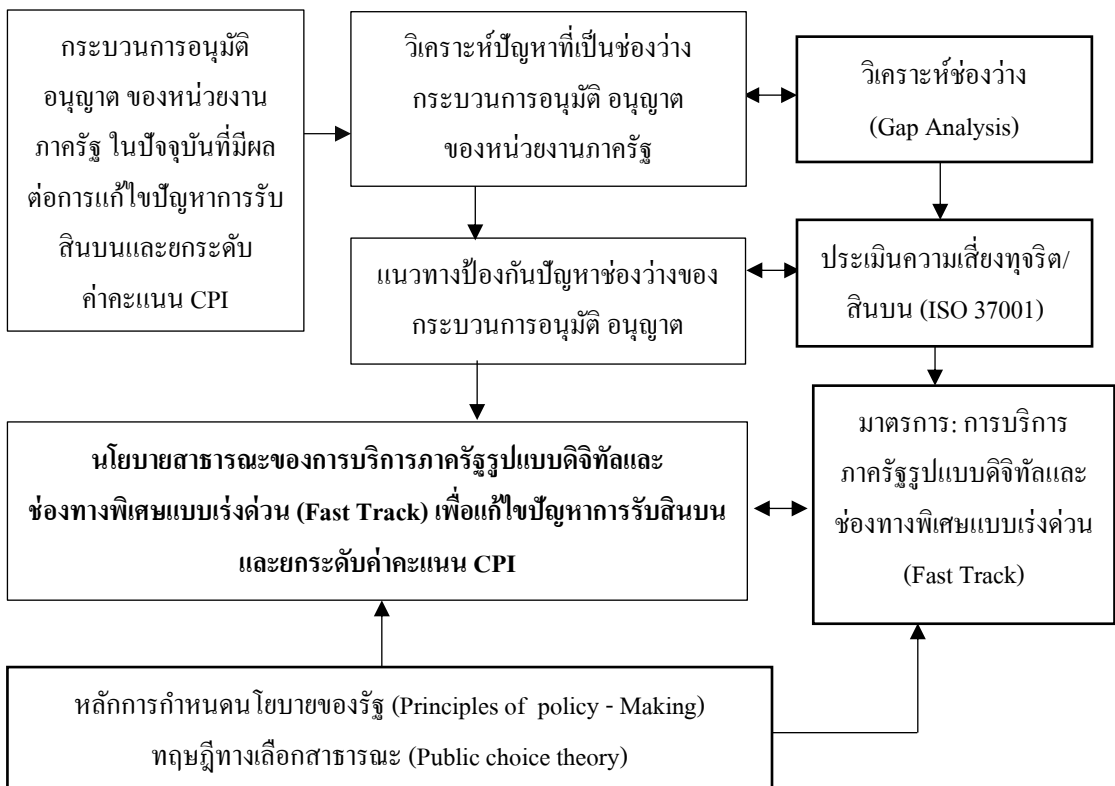
1. แนวคิดการกำหนดนโยบายมาตรการการบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน โดยทำการวิเคราะห์ช่องว่าง (GAP Analysis) ที่เป็จุดอ่อนเป็นอุปสรรคความไม่สะดวก (Pain Points) ของกระบวนการอนุมัติ อนุญาต ที่มีผลกระทบต่อค่าคะแนน CPI ในแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการอำนวยความสะดวกการขอรับบริการภาครัฐ ช่องว่างหรือจุดอ่อนโดยปัจจัยเหล่านี้จะนำมาซึ่งความเสี่ยงหรือโอกาสที่จะมีการทุจริต/สินบน ใช้แนวทางการประเมินความเสี่ยงที่มุ่งเน้นการตัดสินใจ โดยประยุกต์ใช้ตามมาตรฐาน ISO 37001 (Anti-Bribery Management Systems) หรือระบบการจัดการต่อต้านการตัดสินใจและใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนโยบายมาตรการ ได้แก่ หลักการกำหนดนโยบายของรัฐ (Principles of policy - Making) กระบวนการและขั้นตอนของนโยบายสาธารณะประกอบด้วย การก่อตัวนโยบาย (Policy Formation) การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) และการประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation) โดยมุ่งการกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) ที่มีประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ ได้แก่ การออกแบบนโยบายสาธารณะที่ดีหัวใจสำคัญอยู่ที่มาตรการของนโยบายที่นำมาเข้ามาแก้ไขปัญหาจะต้องมีทฤษฎีที่เชื่อถือได้ และมีหลักฐานเชิงประจักษ์มารองรับ สามารถเห็นถึงความสำเร็จที่แน่นอนได้ (Chandarasorn, 2019)

2. หลักการของทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (Public choice theory) นำส่วนที่ดีของภาคเอกชนซึ่งได้แก่ กลไกตลาด (Market Mechanism) เข้ามาปรับปรุงการให้บริการภาครัฐ กลไกตลาดที่มีมาจากการต้องการของปัจเจกบุคคลที่แตกต่างกันจึงเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการภาคเอกชนที่จะต้องแสวงหาวิธีการให้บริการของภาครัฐที่นั่น ๆ โดยนำฐานคติของทฤษฎีทางเลือกสาธารณะมาประยุกต์ใช้ฐานคดียังมีทางเลือก (Exit) ในการให้บริการมากเท่าใด ประชาชนผู้รับบริการก็จะได้รับประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น โดยการออกแบบการให้บริการหลายทาง เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนผู้รับบริการมากที่สุด ทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกมากขึ้นการเรียกร้องผลประโยชน์ทางมิชอบจะลดน้อยลง (Chandarasorn, 2019)

3. แนวคิดการกำกับดูแลภาครัฐดิจิทัล (Digital Governance) เน้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และการตรวจสอบได้ของภาครัฐ โดยเฉพาะการลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และการสร้างระบบที่สามารถติดตามและตรวจสอบย้อนหลังได้ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการลดโอกาสการทุจริตในกระบวนการให้บริการสาธารณะ ทั้งนี้ การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลยังช่วยลดขั้นตอน

ที่ซ้ำซ้อน เพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการ และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใช้บริการ (Bertot Jaeger and Grimes, 2016) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการพัฒนาระบบ Fast Track ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นกลไกสำคัญในการลดช่องว่างของกระบวนการอนุมัติ อนุญาต และเพิ่มความโปร่งใสของภาครัฐ

4. แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) มุ่งเน้นการนำหลักการบริหารจัดการของภาคเอกชนมาใช้ในการพัฒนาภาครัฐ เช่น การมุ่งเน้นประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ และความพึงพอใจของผู้รับบริการ รวมถึงการลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและเพิ่มความคล่องตัวขององค์กร (Hood, 1991) แนวคิดนี้สนับสนุนให้ภาครัฐออกแบบบริการที่หลากหลายและยืดหยุ่น เช่น การพัฒนาช่องทาง Fast Track เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและภาครัฐกิจได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยลดต้นทุนแฝงและลดแรงจูงใจในการทุจริต

ภาพที่ 1 กรอบการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษานโยบายสาธารณะด้านการบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาการรับสิ้นบนและ

ยกระดับค่าคะแนน CPI โดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานรัฐกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเทคนิค Snowball Sampling จนเกิดความอิ่มตัวของข้อมูล (Saturation) ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 30 คน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 15 คน ผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จำนวน 50 คน และพื้นที่ศึกษา ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี สมุทรปราการ เชียงใหม่ และระยอง

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ 1) แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการอนุมัติ อนุญาต ของหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบันที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาการรับสินบนและยกระดับค่าคะแนน CPI รวมถึงประเด็นเกี่ยวกับปัญหาที่เป็นช่องว่างของกระบวนการอนุมัติ อนุญาต ของหน่วยงานภาครัฐที่ส่งผลต่อการยกระดับค่าคะแนน CPI 2) แบบการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางป้องกันปัญหาช่องว่างกระบวนการอนุมัติ อนุญาต ของหน่วยงานภาครัฐ และ 3) แบบสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อหาข้อสรุปนโยบายสาธารณะบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัล และช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน (Fast Track) เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า $IOC \geq 0.60$

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่ม และการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ พร้อมวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการในพื้นที่ศึกษา 5 จังหวัด ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยมุ่งศึกษาปัญหา ช่องว่าง และแนวทางพัฒนากระบวนการอนุมัติ อนุญาตของภาครัฐ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกประเด็นเปรียบเทียบและสังเคราะห์ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัย พร้อมใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยบูรณาการผู้สังเกต ทฤษฎี วิธีการ และข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อลดอคติและเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย ครอบคลุมการเปรียบเทียบข้อมูล (Data) การใช้ผู้วิจัยและผู้วิเคราะห์หลายคน (Investigator/Analyst) การทบทวนโดยบุคคลภายนอก (Review) การใช้หลายวิธีการ (Methods) หลายกรอบทฤษฎี (Theory) และสหวิทยาการ (Interdisciplinary) จากนั้นจึงตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และสังเคราะห์เป็นผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์กระบวนการขั้นตอนตลอดจนกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติอนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ

การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคปัจจุบันได้ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐปรับปรุงการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้นับสนับสนุนการทำงานและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การปรับปรุงเว็บไซต์และฐานข้อมูลเพื่อเปิดเผยข้อมูล (Open Data) ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น และส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนี้ การเตรียมความพร้อมบุคลากรและการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานยังเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับการบริการภาครัฐให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ความโปร่งใส และการสร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียม

การประกอบกิจการในปัจจุบันต้องเผชิญกับขั้นตอนการขออนุญาตที่ซับซ้อนและใช้เวลานาน เนื่องจากกฎหมายหลายฉบับมีความเชื่อมโยงกัน และขาดความชัดเจนในเรื่องระยะเวลาและเอกสารที่ต้องใช้ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 เพื่อกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณาให้ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังคงมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การกำหนดระยะเวลาที่ไม่ชัดเจนในระดับปฏิบัติ และความซับซ้อนของขั้นตอนการขออนุญาตที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ส่งผลให้การขออนุญาตยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับผู้ประกอบการ

การขออนุญาตประกอบกิจการในปัจจุบันยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับผู้ประกอบการ เนื่องจากขั้นตอนซับซ้อนและใช้เวลานาน เพื่อแก้ไขปัญหานี้ รัฐบาลจึงได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 เป็นพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตและการให้บริการแก่ประชาชน พ.ศ. ... มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อลดขั้นตอนการอนุมัติที่ซับซ้อน ลดช่องทางการทุจริต และปรับปรุงระบบให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่เพียงแต่จะเพิ่มความสะดวกสบายให้กับประชาชนและภาคเอกชนเท่านั้น แต่ยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และยกระดับดัชนีความพร้อมของปัจจัยต่าง ๆ ในการทำธุรกิจ (B-READY) ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บริการที่ทันสมัยและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในยุคดิจิทัล

2. ผลการศึกษาปัญหาที่เป็นช่องว่างของกระบวนการอนุมัติ อนุญาต ของหน่วยงานภาครัฐที่ส่งผลต่อการยกระดับค่าคะแนน CPI

ปัญหาที่เป็นช่องว่างของกระบวนการอนุมัติ อนุญาต ของหน่วยงานภาครัฐที่ส่งผลต่อการยกระดับค่าคะแนน CPI ได้แก่

1) ความล่าช้าจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาเอกสารและความซับซ้อนของเอกสารที่จำเป็นในการยื่นขออนุมัติ อนุญาตจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นเหตุผลหลักในการก่อให้เกิดการให้และรับสินบนระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและผู้ขอรับบริการ เพื่อให้ได้รับการบริการที่สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

2) ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาต เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับที่มีความเชื่อมโยงกัน ส่งผลให้พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การพิจารณาการอนุมัติ อนุญาตภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกันไม่ว่าจะเป็นกิจการขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่

4) หน่วยงานภาครัฐบางส่วนขาดการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ขอรับบริการจากหน่วยงานภาครัฐ

5) การขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนและประชาชนในการตรวจสอบกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ

3. ผลการศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหาช่องว่างของกระบวนการอนุมัติ อนุญาต ของหน่วยงานภาครัฐที่ส่งผลต่อการยกระดับค่าคะแนน CPI

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการออกใบอนุญาต ได้แก่

1) หน่วยงานภาครัฐมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยี เพื่อใช้สำหรับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาตในรูปแบบออนไลน์ได้ โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาคเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนา ระบบ

2) การมีระบบ One Stop Service เพื่อลดขั้นตอนและการทำงานที่ซ้ำซ้อนจากการขอรับบริการจากหน่วยงานภาครัฐจำนวนหลายแห่งตามที่กฎหมายกำหนด เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

3) การกำหนดมาตรการป้องกันการละเลยการทำงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐอย่างชัดเจน เช่น คู่มือการปฏิบัติงาน กรอบระยะเวลาในการดำเนินงาน การประเมินผลงานจากหน่วยงานภายนอก เป็นต้น

4) การให้หน่วยงานเอกชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนการตรวจสอบหรือการดำเนินงานภายใต้ข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์การทำงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการพิจารณาที่รวดเร็วมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการลดการใช้ดุลพินิจ ลดช่องว่าง และโอกาสในการเรียกรับสินบน

4. ผลการจัดทำนโยบายสาธารณะของการบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาการรับสินบนและยกระดับค่าคะแนน CPI

นโยบายสาธารณะของการบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษ แบบเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาการรับสินบนและยกระดับค่าคะแนน CPI ประกอบด้วยข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 3 ด้าน 9 มาตรการ ดังนี้

นโยบาย ด้านที่ 1 พัฒนาประสิทธิภาพการพิจารณา อนุมัติ อนุญาตในการให้บริการประชาชน ให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานภาครัฐ

การทบทวนและวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตในการให้บริการประชาชน หรือจุดอ่อนที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติ เพื่อปรับกระบวนการ ลดขั้นตอนราชการที่ยุ่งยาก ประกอบด้วย 4 มาตรการ ดังนี้

มาตรการที่ 1.1 การเพิ่มอายุของใบอนุญาตให้มีระยะเวลามากกว่า 1 ปี จึงมีการต่อใบอนุญาตใหม่ อาจเป็นการกำหนดระยะเวลาใบอนุญาตเป็น 3 ปี หรือ 5 ปี เป็นต้น รวมทั้งการออกใบอนุญาตในรูปแบบดิจิทัล (e-License)

มาตรการที่ 1.2 การลดขั้นตอนและระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่รัฐต้องทำการตรวจสอบสถานที่ก่อนต่อใบอนุญาต ให้ผู้ประกอบการสามารถต่อใบอนุญาตได้เลยทันที โดยพิจารณาใบอนุญาตที่ไม่มีความเสี่ยงหรือเสี่ยงต่ำ

มาตรการที่ 1.3 กำหนดให้มีระบบอนุญาตหลัก (Super license) กรณีผู้ประกอบการมีธุรกิจหลายประเภทหรือหลายสถานที่ ควรมีการออกกฎหมายที่กำหนดให้ใบอนุญาตใดเป็นใบอนุญาตหลักและใบอนุญาตรอง แต่ต้องมีการชำระค่าธรรมเนียมให้ครบตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรการที่ 1.4 จัดกลุ่มประเภทกิจการหรืองานให้บริการเป็นกลุ่มตามขนาดของกิจการ ให้พิจารณาตามขนาดของกิจการ คือ ขนาดเล็ก (Small – S) ขนาดกลาง (Medium – M) ขนาดใหญ่ (Large – L) ขนาดใหญ่พิเศษ (Extra Large – XL) จากนั้นจึงกำหนดกระบวนการอนุมัติ อนุญาต ตามขนาดของกิจการนั้น ๆ

นโยบายด้านที่ 2 พัฒนาทางเลือกในการพิจารณา อนุมัติ อนุญาตในการให้บริการประชาชนที่มี ความหลากหลายและแตกต่างกันของผู้รับบริการ

การนำรูปแบบการปฏิบัติปฏิบัติงานของหน่วยงานภาคเอกชนบางประการมาปรับใช้ เช่น กลไกตลาด โดยการมีทางเลือกให้แก่ผู้ขอรับบริการจากหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย 4 มาตรการ ดังนี้

มาตรการที่ 2.1 ลดข้อจำกัดกระบวนการที่ต้องมีการให้ความเห็นหรือการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จัดให้มีทางเลือกการขยายช่องทางการให้บริการภาครัฐโดยอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชน

มาตรการที่ 2.2 พัฒนารูปแบบการให้บริการภาครัฐให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ขอรับบริการ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วโดยการพัฒนากระบวนการให้บริการด้วยการยินยอมจ่ายค่าธรรมเนียมอย่างถูกต้อง ลดปัญหาการจ่ายค่าธรรมเนียมนอก เช่น การให้ประชาชนสามารถใช้บริการรัฐผ่านเอกชน (Outsourcing) ได้

มาตรการที่ 2.3 จัดทำระบบช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน เพิ่มเดิมจากช่องทางปัจจุบันเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการให้บริการแก่ประชาชนและภาคธุรกิจผู้ประกอบการขั้นตอนการตรวจสอบเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ ด้วยการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ และหน่วยงานภาคเอกชน

มาตรการที่ 2.4 การให้บริการเคลื่อนที่ (Mobilized Fast-Track Service) เพื่อให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว มีความเท่าเทียมและความเป็นธรรมในการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ ให้ประชาชนสามารถ รับบริการได้อย่างทั่วถึง

นโยบายด้านที่ 3 พัฒนาแบบฟอร์มและเอกสารพร้อมระบบการให้บริการออนไลน์

แบบฟอร์มและเอกสารที่ผู้รับบริการต้องกรอกรายละเอียดมีความยุ่งยากและซับซ้อน ต้องใช้ การตีความส่งผลให้ผู้ขอรับบริการต้องเข้าพบเจ้าหน้าที่ก่อนมีการยื่นเอกสารจริง จึงมีมาตรการ ดังนี้

มาตรการที่ 3.1 พัฒนาแบบฟอร์มและเอกสารพร้อมระบบการให้บริการออนไลน์ เพื่อลด ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการกรอกเอกสารของผู้ขอรับบริการ รวมทั้งความผิดพลาดที่เกิดจากการพิจารณาเอกสาร ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และพัฒนาระบบการให้บริการออนไลน์สามารถยื่นขอรับบริการได้จากทุกแห่ง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิด เชิงทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา ได้ดังนี้

ในการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการ ขั้นตอน กฎระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ พบว่า กระบวนการดังกล่าวยังคงมีลักษณะซับซ้อน หลายขั้นตอนและมีความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานซึ่งก่อให้เกิด “Pain Points” ในการให้บริการทั้งในด้านความล่าช้าและภาระ ต้นทุนแฝงของผู้รับบริการ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ที่มุ่ง ระบุจุดอ่อนของกระบวนการซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของความเสี่ยงในการทุจริต โดยเฉพาะในขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง กับการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ การออกแบบนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัย กระบวนการนโยบายสาธารณะอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การก่อตัวนโยบาย การกำหนดนโยบาย การนำนโยบาย ไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย (Chandarasorn, 2019)

ในการศึกษาปัญหาและช่องว่างของกระบวนการอนุมัติ อนุญาต พบว่า “ช่องว่างของกระบวนการ” เป็นจุดเสี่ยงสำคัญของการให้และรับสินบน โดยเฉพาะ 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การตรวจสอบเอกสาร การลงพื้นที่และการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็น “จุดสัมผัส (touchpoints)” ระหว่างรัฐกับผู้รับบริการ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานของ Makwijit and Sukphanit (2024) ซึ่งว่าความเสี่ยงการทุจริตเกิดในจุดที่มีการติดต่อโดยตรง รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตตามมาตรฐาน ISO 37001 และข้อเสนอของ Vian (2020) ที่เน้นการลดการเผชิญหน้าผ่านระบบดิจิทัลเพื่อลดการทุจริตเชิงโครงสร้าง ทั้งนี้ แนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาปรับใช้คือ การให้บริการแบบ Fast Track ในฐานะช่องทางเสริมที่เพิ่ม ความรวดเร็วและความสะดวก โดยต้องไม่ลดมาตรฐานของช่องทางปกติหรือก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และต้องกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เช่น รูปแบบบริการในสนามบิน บริการช่องทางด่วนของสำนักงาน

คณะกรรมการอาหารและยาและบริการ Drive Thru ของกรมการขนส่งทางบก ซึ่งสะท้อนแนวทางการพัฒนาบริการที่รวดเร็ว โปร่งใส และตอบสนองความต้องการของประชาชน ปรับให้ทันสมัย

ในการศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหาช่องว่างของกระบวนการ พบว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและการออกแบบระบบที่สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้เป็นแนวทางสำคัญในการลดโอกาสการทุจริต โดยเฉพาะการลดบทบาทของดุลพินิจเจ้าหน้าที่ในกระบวนการให้บริการแนวทางดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิด Digital Governance ที่มุ่งเพิ่มความโปร่งใสและความสามารถในการตรวจสอบของภาครัฐ (Bertot Jaeger and Grimes, 2016) รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด New Public Management ที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวของภาครัฐ (Hood, 1991) ซึ่งช่วยลดต้นทุนแฝงและลดแรงจูงใจในการทุจริตได้อย่างเป็นรูปธรรม

อีกทั้ง ในการจัดทำนโยบายสาธารณะด้านการบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน พบว่า การเพิ่มทางเลือกในการให้บริการสามารถช่วยลดระยะเวลาและลดแรงจูงใจในการให้สินบนได้ โดยสอดคล้องกับทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (Public Choice Theory) ที่ชี้ว่าการเพิ่มทางเลือก (exit) จะช่วยลดอำนาจผูกขาดของเจ้าหน้าที่และเพิ่มประโยชน์แก่ผู้รับบริการ (Chandarasorn, 2019) อย่างไรก็ตาม การออกแบบระบบ Fast Track จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการ โดยต้องมีกลไกกำกับให้ช่องทางปกติยังคงมีมาตรฐานที่ยอมรับได้ ไม่ถูกลดทอนคุณภาพจนกลายเป็นการบังคับให้ผู้รับบริการต้องเลือกใช้ช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน ทั้งนี้ การกำหนดมาตรฐานการให้บริการ (Service Level Agreement: SLA) และการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส จะช่วยสร้างสมดุลระหว่าง “ประสิทธิภาพ” และ “ความเป็นธรรม” ซึ่งเป็นหลักสำคัญของธรรมาภิบาลภาครัฐ

กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยชี้ชัดว่า “ช่องว่างของกระบวนการอนุมัติ อนุญาต” เป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างที่เชื่อมโยงโดยตรงกับการเกิดการทุจริต และการพัฒนานโยบายสาธารณะในรูปแบบดิจิทัลร่วมกับ Fast Track ภายใต้กรอบคิดเชิงทฤษฎีที่เหมาะสม จะสามารถลดความเสี่ยงดังกล่าว และนำไปสู่การยกระดับความโปร่งใสและค่าคะแนน CPI ของประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. พัฒนาระบบดิจิทัลและ Fast Track ผลักดันบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน เพื่อลดความล่าช้า ลดช่องว่างการรับสินบน และเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการอนุมัติ อนุญาต อันจะช่วยยกระดับคะแนน CPI และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

2. ปฏิรูปกฎหมายและกลไกกำกับ ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ และยุทธศาสตร์ชาติโดยลดการใช้ดุลพินิจที่ไม่จำเป็นและเสริมกลไกตรวจสอบที่โปร่งใส

3. บูรณาการความร่วมมือและติดตามผลส่งเสริมความร่วมมือทุกภาคส่วนในการป้องกันการทุจริต พร้อมกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิรูประบบบริการภาครัฐเกิดผลอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การทบทวนผลการดำเนินงานและประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายบริการ ภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษแบบเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาการรับสินบนและยกระดับค่าคะแนน CPI ทำให้เห็นว่าค่าคะแนน CPI ของประเทศไทยมีความผันแปรตามปัจจัยภายในและภายนอก ดังนั้นจึง จำเป็นต้องมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2. การประเมินผลกระทบของนโยบายบริการภาครัฐรูปแบบดิจิทัลและช่องทางพิเศษ (Fast Track) ในการแก้ไขปัญหาการรับสินบนและยกระดับค่าคะแนน CPI ควรมีการติดตามและเปรียบเทียบค่าคะแนน การรับรู้การทุจริตก่อนและหลังการนำนโยบายไปใช้

3. การส่งต่อบางส่วนของงานบริการภาครัฐให้ภาคเอกชน จะช่วยให้ภาครัฐสามารถนำทรัพยากร ที่มีอยู่ไปใช้ในงานที่ซับซ้อนและมีความสำคัญมากขึ้น อย่างไรก็ตาม หน่วยงานภาครัฐต้องมีการกำหนด ขอบเขตและมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจน เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนจะได้รับการดูแล อย่างปลอดภัย

เอกสารอ้างอิง

- Bertot, J. C., Jaeger, P. T. and Grimes, J. M. (2016). Using ICTs to create a culture of transparency: E-government and social media as openness and anti-corruption tools. *Government Information Quarterly*, 33(2), 264-271.
- Chandarasorn, V. (2019). *Public administration: The science and art of public governance*. Chanthaburi : Taksin foundation for educational development. (In Thai).
- Djankov, S., La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., & Shleifer, A. (2002). The regulation of entry. *Quarterly Journal of Economics*, 117(1), 1-37.
- Hood, C. (1991). A public management for all seasons? *Public Administration*, 69(1), 3-19.
- Intaprasert, P. (2023, September 27). *SDG insights: Corruption undermines sustainability*. SDG Move. Retrieved December 12, 2024, from <https://www.sdgmovement.com/2023/09/27/sdg-insights-anti-corruption> (In Thai).
- Makwijit, M. and Sukphanit, K. (2024). Guidelines for enhancing the bribery perception index and information disclosure of city municipalities. *Journal of Criminology and Forensic Science*, 10(2), 132-148. (In Thai).

- Office of the Council of State. (2017). *A study on the use of licensing systems and alternative regulatory measures in foreign legal systems*. Retrieved December 12, 2024, from <https://www.lawreform.go.th/uploads/files/1570530592-xp1dm-6yl4k.pdf> (In Thai).
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2023). *Master plan under the national strategy (2023–2037) (Revised edition)* Retrieved December 12, 2024, from http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2023/08/ns_document_08082566.pdf (In Thai).
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2020). *Digital government index 2019*. Paris: OECD Publishing.
- Rhodes, R. A. W. (1996). The new governance: Governing without government. *Political Studies*, 44(4), 652-667.
- Transparency International. (2023). *Corruption perceptions index*. Berlin: Transparency International.
- Vian, T. (2020). Anti-corruption, transparency and accountability in health: concepts, frameworks, and approaches. *Global Health Action*, 13, 1-24.
